

Warszawa, 04/08/2008r

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Obywatelskich

dr Janusz KOCHANOWSKI

RPO-573306-VI/07/KP

00-090 Warszawa Tel. centr. 0-22 551 77 00
Al. Solidarności 77 Fax 0-22 827 64 53

Pani
Jolanta Fedak
Minister Pracy i Polityki Społecznej
Warszawa

Wielce Szanowna Pani Minister

Jestem zaniepokojony otrzymaną odpowiedzią w sprawie trudności w wykonywaniu badań psychologicznych kierowców, instruktorów nauki jazdy oraz egzaminatorów wynikających z braku powołania organów samorządu zawodowego psychologów, jak również braku rozporządzenia wykonawczego określającego warunki, tryb i czas odbywania podyplomowego stażu zawodowego psychologów.

Z tej przyczyny proszę Panią Minister o uzupełnienie przedstawionego stanowiska, a także rozważenie możliwości podjęcia prac nad pilną nowelizacją przepisów dotyczących określania kompetencji zawodowych psychologów, a w szczególności psychologów uprawnionych do wykonywania badań psychologicznych z zakresu transportu drogowego w porozumieniu z Ministrem Infrastruktury.

Z przekazanych informacji wynika, iż próby zmiany opisanej sytuacji związanej z niepowołaniem organów samorządu zawodowego psychologów podejmowane były już w 2003 r. jednak nie zostały one zakończone stworzeniem ram prawnych dla uzyskiwania kompetencji zawodowych przez psychologów, mających wykonywać badania psychologiczne z zakresu transportu i bezpieczeństwa ruchu drogowego.

W piśmie do Pani Minister z dnia 25 czerwca br. sygnalizowałem, iż do Biura Rzecznika Praw Obywatelskich wpłynęły skargi od osób, które ukończyły studia uzyskując dyplom magistra psychologii, ale nie uzyskały wpisu na listę psychologów uprawnionych do wykonywania badań psychologicznych kierowców, wskutek braku możliwości uzyskania poświadczenia kompetencji zawodowych. Przedstawiony problem nie dotyczy jednak wyłącznie tych osób.

Mój niepokój budzi sytuacja w której przedstawiciele Ministerstwa dokonują swobodnej interpretacji obowiązujących przepisów prawa zalecając jednocześnie Marszałkom Województw, aby naruszali prawo wydając zaświadczenia o wpisie do ewidencji psychologów uprawnionych do wykonywania badań psychologicznych z zakresu transportu i bezpieczeństwa ruchu drogowego osobom nie posiadającym - w myśl obowiązujących przepisów - prawa do wykonywania zawodu psychologa. Marszałek posiada jedynie uprawnienia do potwierdzenia kompetencji zawodowych w zakresie uprawnień psychologa transportu, nie posiada natomiast prawa do stwierdzenia czy dana osoba nabyła kwalifikacje zawodowe psychologa.

W myśl art. 7 obowiązującej od 1 stycznia 2006 r. ustawy z dnia 8 czerwca 2001 r. o zawodzie psychologa i samorządzie zawodowym psychologów (Dz.U. z 2001 r., Nr. 73, poz. 763 ze zm.) prawo wykonywania zawodu psychologa powstaje z chwilą dokonania wpisu na listę psychologów Regionalnej Izby Psychologów. Zgodnie z art. 8 ust. 1 na listę psychologów wpisuje się osobę, która łącznie spełnia wskazane przez ustawodawcę warunki, w tym: odbyła podyplomowy staż zawodowy, pod merytorycznym nadzorem psychologa posiadającego prawo wykonywania zawodu, który ponosi odpowiedzialność za czynności zawodowe wykonywane przez psychologa-stażystę (art. 8 ust. 1 pkt 4). Wpisu na listę psychologów dokonuje Rada Regionalnej Izby Psychologów na wniosek zainteresowanego. Listę prowadzi Rada Regionalnej Izby Psychologów właściwa dla miejsca jego zamieszkania. Podstawą wpisu jest uchwała Rady Regionalnej Izby Psychologów (art. 8 ust. 3). Wpis na listę psychologów-stażystów następuje na wniosek zainteresowanego, po spełnieniu warunków określonych w ust. 1 pkt 1-3 i podjęciu podyplomowego stażu zawodowego, w trybie określonym w ust. 3.

W myśl § 5. 1 rozporządzenia Ministra Zdrowia z 1 kwietnia 2005r. w sprawie badań psychologicznych kierowców i osób ubiegających się o uprawnienia do kierowania pojazdami oraz wykonujących pracę na stanowisku kierowcy (Dz.U. z 2005r., Nr 69, poz. 622 ze zm.) marszałek województwa potwierdza uzyskanie przez psychologa uprawnień do wykonywania badań kierowców i osób ubiegających się lub wykonujących pracę na stanowisku kierowcy, wydając - na podstawie art. 124a ust. 10 pkt 1 ustawy Prawo o ruchu drogowym - zaświadczenie o wpisie do ewidencji psychologów uprawnionych do wykonywania badań, według wzoru określonego w załączniku nr 10 do rozporządzenia.

W tej sytuacji wszystkie wpisy do ewidencji osób uprawnionych do przeprowadzania badań kierowców i innych wymienionych osób, dokonane przez marszałków bez wcześniejszego wpisu na listę psychologów są nieważne z mocy prawa. Konsekwencją takiego stanu prawnego może być np. kwestionowanie przez ubezpieczycieli odszkodowań z tytułu wypadków na drodze, w których jeden z uczestników był poddany badaniom psychologicznym, przeprowadzonym przez osobę nieuprawnioną. Ponadto przeprowadzanie badań psychologicznych kierowców przez osoby nieuprawnione może skutkować nie dającym się przewidzieć obniżeniem poziomu bezpieczeństwa na drogach. Ustalenie, iż do takiego stanu rzeczy przyczyniły się organy administracji publicznej może natomiast skutkować wszczynaniem postępowań odszkodowawczych wobec odpowiedzialnych za naruszające prawo interpretowanie obowiązujących przepisów. Ponadto należy zwrócić uwagę na wprowadzone przez ustawodawcę przepisy karne, w myśl których „osoba, która świadczy usługi psychologiczne, nie mając prawa wykonywania zawodu psychologa, podlega karze ograniczenia wolności albo grzywny” (art. 61 ust. 1 ustawy o zawodzie psychologa i samorządzie zawodowym psychologów).

Z opisanych przyczyn w wystąpieniu z dnia 25 czerwca br. sugerowałem, iż istnieje potrzeba ustalenia w ilu województwach samorząd zawodowy psychologów nie został powołany, aby określić jaka jest skala sygnalizowanego problemu. W mojej ocenie przedstawiona sytuacja wymaga pilnej nowelizacji obowiązujących przepisów, znacznie wcześniejszej niż może to wynikać z zakończenia prac legislacyjnych nad projektem ustawy o kierujących pojazdami.

Powyższe uwagi ponownie przekazuję Pani Minister stosownie do art. 16 ust. 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz.U. z 2001r., Nr 14, poz. 147 ze zm.) z prośbą o zajęcie jednoznacznego stanowiska w omawianym zakresie, a w szczególności w kwestii niezwłocznego podjęcia działań mających na celu zapewnienie ciągłości wykonywania badań psychologicznych kierowców, instruktorów i egzaminatorów nauki jazdy zgodnie z obowiązującymi przepisami.

Jednocześnie sygnalizuję, iż rozważam możliwość skierowania w tej sprawie wystąpienia do Ministra Infrastruktury.

Łączę wyrazy szacunku

/-/ Janusz Kochanowski